

Szalkai László¹

A magyar rendvédelmi tűzszerészet rövid története 1945-től a Terrorelhárítási Központ megalakulásáig

Short History of the Explosive Ordnance Disposal Service in the Hungarian Law Enforcement from 1945 to the establishment of the Counter-Terrorism Center (CTC)

A tanulmány összefoglalja azokat az eseményeket és kiváltó okokat, amelyek a tűzszerészet rendvédelmi kialakulásához, megreformálásához vezettek. Az új egységek létrejötte a mindenkori kormány akarata és bűnügyi események befolyása alapján vált szükségessé, és a napjainkban történő események is alakítják. A honi tűzszerészet taktikai és technikai fejlesztése indokolt, gondolva azokra az újításokra és eljárás módokra, amelyeket a nagyobb tapasztalattal rendelkező európai egységek alkalmaznak.

Kulcsszavak: *tűzszerészeti tevékenység, kutatásmetodika, robbanószerkezetek, robbantásos behatolás*

This study summarises the events and reasons that led to the formation and reform of the Explosive Ordnance Disposal activities of the law enforcement. The creation of the new units was necessary because of the will of the current government and the influence of criminal activities. These reforms continue today. The tactical and technical development of the Hungarian Explosive Ordnance Disposal unit is necessary considering the innovations and methods used by the more experienced European colleagues.

Keywords: *Explosive Ordnance Disposal activities, research methodology, explosive devices, intrusion with blasting*

¹ Doktori hallgató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Műszaki Doktori Iskola, e-mail: szalkai.laszlo81@gmail.com

1. A honi tűzserézet kezdetei a II. világháború után

A II. világháború alatt Magyarországon közel 120 ezer kataszteri hold² szántóföldet aknásítottak el egyes források szerint.³ Kezdetben az aknamentesítő munkálatokat szovjet aknászok, bolgár műszaki csapatok, a magyar lakosságból önként jelentkezők és magyar hadifoglyok kezdték meg határainkon belül.⁴ Az aknamentesítés során csak 1946-ban 134 fő halt meg és 71 sebesülés történt. Az aknamentesítés első szakasza 1947-ben lezárult, azonban még maig sem fejeződött be, csak más módon folytatják.

Az 1. Honvéd Aknakutató Zászlóaljat a II. világháborút követően, 1947. október 30-án alakították meg azzal a céllal, hogy a hadviselő felek által telepített aknáktól és hátrahagyott harcanyagoktól mentesítsék az elsődlegesen kijelölt honi területeket.⁵

Az egység 1975. április 1-jén került ki a Honvéd Folyami Flottilla alárendeltségéből és újjászerveződött, így 1. Önálló Tűzserész és Aknakutató Zászlóalj néven vált közismertté. A működését 55 alapító taggal kezdte meg, Pácser István honvéd őrnagy vezetésével. Ekkoriban még a magyar rendvédelem – a honvédelemmel ellentétben – nem rendelkezett hasonló feladatkörrel felhatalmazott tűzserézetegységekkel, mert az elkövetett bűncselekmények nem tették indokolttá.

A nagy változást Európa-szerte – kiemelten a rendvédelem megreformálását – az 1972-es müncheni olimpián történt terrorcselekmények hozták.

Korabeli beszámolók alapján szeptember 5-én hajnali fél ötkor nyolc ember mászott át az olimpiai falu kerítésén. Mivel ez a tevékenység nem volt szokatlan az ott lévők körében, így az örök azt hitték, hogy hazatérő atlétákról van szó. Ez alkalommal ezek a személyek a Fekete Szeptember palesztin terrorszervezet felfegyverezett tagjai voltak. A támadók az izraeli küldöttség szálláshelyét vették célba, ahol két személyt érkezésükkor a helyszínen agyonlőttek, valamint kilenc túszt ejtettek. Hasonló eseményekre az újkori olimpiai játékokon ezt megelőzően nem volt példa. A terroristák 234 Izraelben bebörtönzött társuknak, illetve a hírhedt német Baader–Meinhof-csoport vezetőinek szabadon bocsátását, valamint szabad távozásukat követelték Egyiptomba. Mivel a terroristák követeléseinek a német hatóságoknak nem állt módjában eleget tenni, és további haladékot nem kaptak a követelőktől, ezért – az akkoriban ilyen eseményekben még gyakorlatlan – német biztonsági szakértők javaslatára túsumentő akcióba kezdtek, amely totális káoszba fulladt. Az akció végére valamennyi tús, közel féltucat terrorista és egy rendőr életét veszítette, három támadót sebesülten fogtak el.⁶

Ez az esemény ébresztette rá a környező országok kormányait, hogy az ilyen esetek megelőzésére, felszámolására új rendvédelmi egységeket hozzanak létre, illetve a rendvédelmi rendszert megreformálják. Ezt követően alakultak meg a ma is létező, közismert terrorelhárító

² Megközelítőleg 700 négyzetkilométer (1 kataszteri hold = 5755 m²).

³ Csapody Tamás: A második világháború aknamezők és azok mentesítése (1943–1986). *Hadtudomány*, 10. (2000), 3. 123–128.

⁴ 1945. szeptember 28-án felállított és a honvéd kerületi parancsnokságok alá rendelt aknakutató munkásszakszok már szervezeten folytatták az ország megtisztítását. Szeptember 28. ezért a tűzserézetek napja.

⁵ Kenyeres Dénes: Aknakutató- és tűzserész alakulatok rövid története, aknakutató- és tűzserész jelvények. *Műszaki Katonai Közlöny*, 11. (2001), 1–2. 96–107.

⁶ Olimpia egy túszdrama árnyékában. *HVG*, 2008. július. 23.

egységek, mint például a német Grenzschutzgruppe-9 (GSG-9), a francia Groupe d'Intervention de la Gendarmerie Nationale (GIGN) vagy az osztrák Einsatzkommando Cobra (COBRA).

2. A terrorizmus magyarországi megjelenése

Habár az első terrorcselekmény elkövetése Magyarországon évtizedekkel korábbra tehető,⁷ mégis, az olimpiai játékokon történt támadást követő esemény a legismertebb. Az 1973. január 7. és január 12. között Balassagyarmaton történt tűzdráma alkalmával egy tizenéves testvérpár, Pintye András és László fegyveresen tartottak fogva 20 diáklányt egy leánykollégiumban; felszámolása során az egyik testvér életét veszítette.⁸

A terrorizmus nemzetközi méretűvé válása, illetve magyarországi viszonylatban a Balassagyarmaton elkövetett terrorcselekmény után a belügyminiszter utasítást adott akciószakaszok felállítására, ezért 1973. június 1-jén létrehozták a Belügyminisztérium Készenléti Rendőri Ezredet (BM KRE)⁹ belül a Különleges Szolgálatok Parancsnokságát (KSZP).¹⁰

Az 1980-as évek elején az új típusú bűnös célú robbantásos bűncselekmények elkövetésének elszaporodása miatt igény merült fel a rendvédelemben is tűzserészetegységek felállítására. Szükségességét az is indokolta, hogy a tűzserészeti vonatkozású eseményekben kizárólagos jogi felhatalmazása csak az ekkoriban (1983. május 2.) már új néven újjászerveződött 1. Önálló Tűzserész és Aknakutató Zászlóaljnak volt.

Feladatkörébe tartozott többek között a bármiféle harctevékenységből, katonai gyakorlatból vagy gondatlan anyagkezelésből származó köz- vagy magánterületre került, illetve ott talált katonai robbanószerkezetekkel kapcsolatos tűzserészeti tevékenység. A megnövekedett tűzserészeti feladatok száma, a fokozódó terrorfenyegetettség, illetve a tény, hogy a bűnös célú robbanóanyag-felhasználással kapcsolatos bűncselekmények elleni intézkedésekre nem volt jogosultságuk, indokolták a változtatások végrehajtását.

Ezenkívül új feladatkörök jelentek meg: személy- és objektumvédelmi feladatok, amelyek javarészt civil ruhás, illetve operatív tevékenységet jelentettek. Ezt követően fogalmazódott meg az igény a rendőrség részéről is tűzserészeti feladatkörökkel felruházott új egységek megalakítására.

3. Tűzserészet a rendvédelemben

Az 1980-as évek közepén a Forradalmi Rendőri Ezred parancsnoksága felvételt hirdetett erre a feladatkörre. A tevékenység végzésére 1983. május 1-jei hatállyal – budapesti székhellyel

⁷ 1914. február 23-án a debreceni görögkatolikus püspök, Miklósy István Werbőczy utca 2. szám alatti rezidenciája ellen intézett pokolgépes támadás, amely során három személy meghalt, hét súlyosan, 26 könnyebben sérült meg. A debreceni pokolgépes merénylet – 1914. február 23. *Napi Történelmi Forrás*, 2017. március 28.

⁸ Fegyveres testvérpár ejtett tüzokat egy lánykollégiumban. *Origo*, 2021. november 20.

⁹ A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének 16. számú parancsa a Készenléti Rendőri Ezred megalakításáról.

¹⁰ Tarján G. Gábor: Karhatalom a huszadik században Magyarországon. *Belügyi Szemle*, 63. (2015), 6. 29–47.

és országos hatáskörrel – létrejött a Tűzserész Alosztály,¹¹ amely kizárólag olyan hivatásos rendőrökből állt, akik a toborzásra önként jelentkeztek. Az ide jelentkező egyenruhások már a korábbi években tapasztalt, többnyire műszaki területen is jártas rendőrök voltak. Néhányan mesterlövészként vagy rohamcsoportosként tevékenykedtek akkoriban. Tulajdonképpen egy válogatott csapatról volt szó, akik úttörőként vágtak bele a szakma új kihívásaiba.¹²

A kiképzést a 1. Önálló Tűzserész és Aknakutató Zászlóalj tapasztalt tűzserész kollégái tartották. A magas színvonalú képzés hat hónapon át tartott, amely rengeteg tanulnivalót jelentett az elhivatott 34 fős állomány számára. Természetesen az összegyűjtött tudásukról több fős bizottság előtt kellett számot adniuk, amelyet évenként ismétlődő, szinten tartó vizsgák követtek. Kezdetben az operatív feladatokat egyenruhában végezték, ez azonban sok esetben nem volt célszerű, ezért a későbbiekben áttértek a vegyes, illetve a civil ruhás feladatellátásra.

Feladatuk kiterjedt a védett személyekkel, objektumokkal kapcsolatos rendezvények helyszíneinek tűzserész szempontú átvizsgálására, bombafenyegetések esetén a veszélyeztetett objektumok robbanószerkezetek után való átkutatására és a rendezvényekkel kapcsolatos megelőző tevékenységekre. Feladatuk a robbanóanyag, robbantószer, lőfegyver, lőszer felkutatása, a jogellenesen előállított, birtokolt, felhasznált robbanóanyagokkal, robbanószerkezetekkel összefüggő rendőri munka biztosítása, valamint az előtalált robbanószerkezetek hatástalanítása és szakértői vizsgálat utáni megsemmisítése volt.¹³

A rendszerváltozást követően lehetőség nyílt idegen tűzserész-szolgálatokkal felvenni a kapcsolatot, ahogy azt sikerült a francia prefektúrával, akik a kezdeti operatív tűzserészeti feladatokra készítették fel őket, és kiképzéseket tartottak. Erre nagy szükség volt akkoriban, hiszen a francia szakembereknek ekkorra már jelentős tudás volt birtokukban a robbanóanyaggal elkövetett bűncselekmények tekintetében. Ezek a képzések olyannyira eredményesek voltak, hogy a vezetés engedélyezte az idegen társszervekkel való kapcsolatfelvételt és a közös munkát. Ennek köszönhetően felvették a kapcsolatot az angol Special Air Service-szel is, így a náluk már rendszeresített szikramentes eszközök kerülhettek be a magyar rendőrség rendszerébe. Ezek az úgynevezett disrupterek¹⁴ voltak. Többek között a francia tűzserész kiképzők javaslatára változott a hazai tűzserész-metodika is, amely szerint a megtalált eszközöket nem volt szabad a későbbiekben szétszerelni. Ezt követően az 1990-es évek végétől a megtalált eszközöket vagy elszállították, vagy a helyszínen semmisítették meg.¹⁵ Nincs arra vonatkozó fellelhető adat, hogy a rendvédelemben tűzserész-baleset történt volna az elmúlt évtizedekben.

Az 1980-as évek közepétől igény merült fel a megyei speciális feladatkörrel felruházott beavatkozó osztályok/alosztályok bombakutatói felkészítésére. Ez a képzés egy intenzív, 3-4 napos közviszámtereti, illetve tűzserész-kutatásmetodikai alapismeretek elsajátítását foglalta

¹¹ Tarján (2015): i. m. 44.

¹² Turai Lajos ny. rendőr főtörzsszázlós alapító taggal 2021. december 1-jén készített interjú alapján.

¹³ 27/1999. (VIII. 13.) BM rendelet a Készenléti Rendőrség működéséről, feladatairól és hatásköréről.

¹⁴ Disrupter: robbanószerkezetek hatástalanítására alkalmazott eszköz, úgynevezett „gyújtólövő”. A részleges szétválasztását egyes esetekben nagynyomású folyadéksugár létrehozásával valósítja meg.

¹⁵ Turai interjú (2021): i. m.

magában.¹⁶ Ezeknek a rendőröknek a kiképzését tűzserészek végezték. A képzés szükségessége az ország területi lefedettsége miatt vált indokolttá. A civil állampolgárok által talált gyanús csomagok vagy a földből kifordított hadianyagnak tűnő eszközök azonnali megvizsgálását, szükség esetén a terület zárását tette lehetővé a tanfolyamot végzett bombakutatóknak.¹⁷

1984 májusában a tűzserészalosztály szervezeti egységből osztállyá alakult, és a továbbiakban Tűzserész Szolgálat néven működött. Ezzel párhuzamosan 1992-ben a kormányzati protokoll is megkívánta egy új tűzserészegység létrehozását a megnövekedett számú diplomáciai rendezvények és személybiztosítási feladatok miatt. Ez az egység a Köztársasági Őrezred Megelőző Védelmi Osztály Tűzserész Alosztálya nevet kapta.¹⁸

Feladata a hazai és nemzetközi védett személyek, azok programjainak és helyszíneinek tűzserész biztosítása volt. A későbbi szervezeti átalakítást követően ez a feladatkör a személyi állománnyal és a tárgyi eszközökkel együtt 2011. június 30-val átkerült a Készenléti Rendőrség Tűzserész Szolgálatához.

2010. szeptember 1-jén a 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelettel létrehozták a Terrorelhárítási Központot (TEK), majd két évvel később megalakult a TEK Műveleti Igazgatóság Tűzserész Osztálya.¹⁹

Mindezt összegezve: jelenleg három tűzserészszervezet hivatott tűzserészeti feladatok ellátására Magyarországon. A Magyar Honvédség szervezetén belül az 1. Honvéd Tűzserész és Hadihajós Ezred, amelynek fő feladata a háborús harctevékenységből, katonai gyakorlatból vagy gondatlan anyagkezelésből származó köz- vagy magánterületre került, illetve ott talált katonai robbanószerkezetekkel kapcsolatos tűzserészeti tevékenység, illetve az előtalált eszközök hatástalanítása.²⁰

A következő ilyen egység a Készenléti Rendőrség Tűzserész Szolgálat, amelynek feladata főként a védett személyek környezetének, objektumok, rendezvények helyszíneinek tűzserész szempontú átvizsgálása, bombafenyegetések esetén a fenyegetett objektumok robbanószerkezetek után való átkutatása, rendezvényekkel kapcsolatos megelőző tevékenységek. Feladatak a robbanóanyag, robbantószer, lőfegyver, lőszer felkutatása, a jogellenesen előállított, birtokolt, felhasznált robbanóanyagokkal, robbantószerkezetekkel összefüggő rendőri munka biztosítása, valamint a robbanóanyaggal elkövetett bűncselekmények helyszíni szemléje, nyomrögzítése. Mindezek mellett a kémiai, biológiai, radioaktív, nukleáris (CBRN-) veszélyek detektálására és az azokra való reagálásra folytat kiképzést, amellyel célja a személyvédelmi és a bűnügyi helyszínelői állomány CBRN-anyagok jelentette veszélyek elleni védelmi és reagálási kapacitásainak kiépítése.²¹

A harmadik ilyen szervezet a Terrorelhárítási Központ Műveleti Igazgatóság Tűzserész Főosztálya, amely a TEK feladatkörében felmerülő tűzserészeti feladatokat látja el.

¹⁶ Turai interjú (2021): i. m.

¹⁷ 3/1995. (III. 1.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról 73. § (2) bekezdés.

¹⁸ 3/1998. (BK 2.) BM utasítás a Köztársasági Őrezred feladatáról, hatásköréről és illetékességéről szóló 69/1997. (XII. 29.) BM rendelet végrehajtására.

¹⁹ 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet a terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól.

²⁰ Feladatait a 142/1999. (IX.8.) Korm. rendelet a tűzserészeti mentesítési feladatok ellátásáról alapján látja el.

²¹ Szilágyi Attila: Piszkos bombák ellen képeznek. *Zsaru Magazin*, 2020. január 2.

Feladatainak ellátása érdekében számos egyéb feladat mellett²² – de elsősorban nem erre fókuszálva kiemelem a legspecifikusabb tevékenységét –, törvényi felhatalmazás alapján a műveleti egységek felszámolásának támogatására behatolási pontok robbanóanyaggal való megnyitását (1. ábra), vagy a behatolást akadályozó tárgyak robbantással való eltávolítását végezheti.²³

Ez a tevékenység korábban nem létezett a magyar rendvédelemben. A jogszabályi felhatalmazás értelmében a Terorelhárítási Központ Műveleti Igazgatóság Tűzserész Főosztálya megkezdhetette a Műveleti Osztályokon állományban lévő műszaki robbantási specialisták elméleti és gyakorlati kiképzését a műveleti képesség és hatékonyság növelése érdekében.

1. ábra: Ajtórobbantás

Forrás: a Terorelhárítási Központ DAO-felvétele (TEK MI Tűzserész Főosztály gyakorlati kiképzési fényképdokumentációja)

Az eredményes vizsgát követően jogosultságot kapnak egyes speciális esetekben – a műveleti tevékenység biztosítása érdekében – a behatolási pontok robbantással való megnyitására.

4. Néhány eszköz a Terorelhárítási Központ eszköztárából

A TEK tűzserészek eszközei közül csak néhányat ismertetek: egy védőruhát, egy távirányítású, komplex műszaki eszközt és a robbanóanyag-kereső kutya alkalmazását.

²² Megszervezi a miniszterelnök, a legfőbb ügyész állandó védelmét, a személyvédelemben részesülő személynek a vele közös háztartásban élő házastárs- vagy élettárs- és gyermeke személyvédelmét, illetve ideiglenes védelemben részesített személyek védelmét. Ezen kívül személyvédelmi, felderítési, objektumvédelmi feladatköréhez kapcsolódó feladatokat, valamint műveleti feladat végrehajtása során műveleti támogató tűzserészeti feladatokat lát el.

²³ 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés kc) pontja értelmében intézkedések megtételét akadályozó tárgyak eltávolítását, a behatolási pontok, robbanó- vagy pirotechnikai eszközzel történő nyitását végezheti.

4.1. A védőruha

A TEK tűzserészeinek biztonságos feladat-végrehajtásához jelentősen hozzájárul a hatástalanítási feladatokra használt EOD-10 egyéni védőfelszerelés, avagy „bombaruha” (2. ábra). A robbanásgyanús csomag megközelítésének elengedhetetlen kelléke, illetve a tűzserész-taktikai intézkedések megtétele miatt szükséges. A robbanószerkezet esetleges idő előtti elműködése esetén – természetesen a távolság és a robbanótöltet nagysága függvényében – jelentősen növeli az életben maradás esélyét.²⁴

2. ábra: EOD-10 tűzserész-védőfelszerelés „bombaruha”

Forrás: www.epequip.com/catalogue/eod-search/ppe-eod-search/eod-10-bomb-suit-and-helmet-ensemble

Védelmi hatékonysága kimagasló az ilyen típusú felszerelések között, frontális felülete képes megakadályozni akár 1800 m/s sebességgel becsapódó repeszeket is (a karabélylövődék kezdő sebessége 800–850 m/s). Megközelítőleg egy kilogrammnyi TNT egy méterre való detonációja során az életben maradás esélye 86%. Anyaga és kialakítása lehetőséget nyújt maroklőfegyverek, karabélyok, vadászpuskák elleni védelemre.²⁵

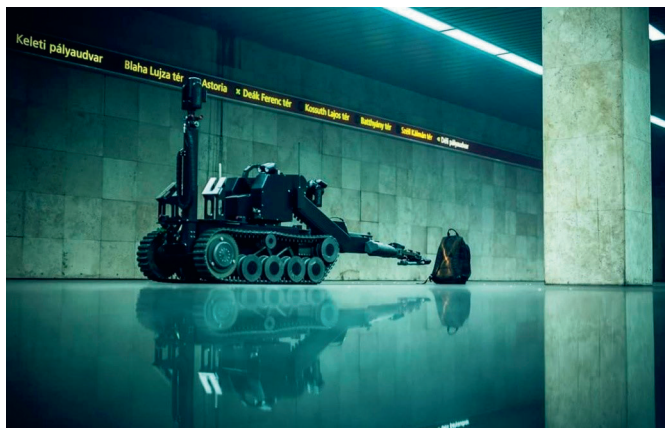
4.2. Teodor, a tűzserészeti robot

A TEK tűzserészei feladataik elvégzéséhez szükség szerint a Teodor nehéz tűzserész robotot is alkalmazzák. Alkalmas akár 1 km távolságból való távvezérlésre is, amit az eszközön elhelyezett számos kamera tesz lehetővé. Adapterei lehetővé teszik a gyanús csomagok megsemmisítését a műveleti helyszínen, amelyet a már említett diszrupterrel lehet elvégezni (3. ábra). Fontos megemlíteni, hogy a megsemmisítést körülbelül egy deciliternyi, az eszközből kilőtt folyadékkal teszi, elsődleges repeszhatással nem kell számolni. A műveleti támogató feladat során zártörés végrehajtására is képes a robot, amelyet az adapterkarra rögzíthető Benelli M4 Super 90-es félautomata sörétes puská működtetésével lehet végrehajtani (4. ábra).²⁶

²⁴ Szalkai László: *A terrorizmus eszköztára – terrorista robbanószerkezetek alkalmazása a világban*. Diplomamunka. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2021.

²⁵ Is BOMB Suit Bullet Proof? *YouTube*, (é. n.). A videó jól szemlélteti a jelzett képességeket, de az elvégzett vizsgálat több tekintetben sem tekinthető tudományosnak.

²⁶ tEODor Explosive Ordnance (EOD) Robot. *Army Technology*, 2014. október 7.

3. ábra: Diszrupterrel végrehajtott csomagmegsemmítés

Forrás: Atlas-metró gyakorlat 2016 (Terrorelhárítási Központ DAO-felvétele)

4. ábra: Teodor nehéz tűzszerésrobot Benelli M4 Super 90 félautomata sörétes puska adaptációval

Forrás: a szerző felvétele

További alkalmazása a műveleti területen tartózkodó sérült vagy magatehetetlen személyek kimenekítése. Ezt a feladatot egy a rajta kialakított manipulátor karral végzi. A közel 375 kg össztömege és felépítése lehetővé teszi, hogy egy 100 kg-os embert fedezékbe juttasson. Felhasználásának lehetőségei szinte korlátlanok, aktív és passzív védelmi funkciókat láthat el. A helyszínről valós idejű kameraképet tud mutatni, segíteni tudja a műveleti területre való felmozgást masszív felépítménye segítségével, valamint a roboton tárolt tartalék eszközök segítségével rögtönzött beavatkozást hajthatunk végre a megváltozott műveleti területen.

4.3. Robbanóanyag-kereső kutyák

A rendvédelemben már évtizedekkel ezelőtt rendszerbe állított robbanóanyag-kereső kutya alkalmazása sem ismeretlen ennél a szervezeti egységnél. A tűzszerész- és műveleti feladatok

ellátásának nélkülözhetetlen eleme egyes helyzetekben. A TEK robbanóanyag-kereső kutyáinak alkalmazásáról a speciális felderítési és műveleti végrehajtáson a tűzserészparancsnok dönt, figyelembe véve a kutyavezető észrevételeit és javaslatait.

A robbanóanyag-kereső kutyák a kiválasztás alkalmával számos szűrővizsgálaton mennek keresztül. Meg kell felelniük a szakma által támasztott igen magas követelményeknek. Általános kiválasztási szempont, hogy a jelentkező irányítható, jó koncentrációs képességű és érdeklődő legyen. Átlagon felüli kutatóképesség, fizikai-pszichikai terhelhetőség, zajokkal szembeni közömbösség jellemezze. Ha az alapvető szempontoknak megfelel, megkezdheti a kiképzést. Fajtatisztasága nem előírás, sőt az Afganisztánban szolgált kutyavezető tűzserészek (MH 1. HTHE állománya) megállapították, hogy a „mixek” – ahogyan azt a kutyavezetők nevezik – jobban viselték a szélsőséges időjárási körülményeket (50–55 °C). A TEK-nél jelenleg robbanóanyag keresésére alkalmazott kutyafajták a német juhászkutya és a malinois.²⁷

A kiképzett robbanóanyag-kereső kutyák épületek, helységek, közúti, vízi, légi, vasúti járművek, csomagok, rakományok, kézipoggyász és személyes használati tárgyak ellenőrzésére vehetők igénybe. A robbanóanyag-kereső kutyák a képzettségük szerint képesek az egyes szaganyagok felkutatására, amelyet a tanult jelzéssel a kutyavezető tudtára adnak. Feladataikat bármely napszakban, évszakban és időjárási körülmények között végre tudják hajtani.²⁸

A robbanóanyag keresésének legkritikusabb korlátja az idő. A szolgálati kutya alkalmazásának egyik legnagyobb előnye, hogy általa sokkal nagyobb területet lehet egy adott intervallumnyi idő alatt átvizsgálni tűzserészeti szempontból. Az elrejtett eszközöket, a robbanószerkeket, szerkezeteket szaglószerével sokkal rövidebb időn belül tudja megtalálni, mint az ember. Rendkívüli jelentősége, hogy olyan helyeken is képes a robbanóanyagokat érzékelni, ahol azt vizuális módon nem lehet, ezáltal gyakran életeket ment meg.

5. Összegzés

A tanulmányban igyekeztem össze foglalni a rendvédelmi tűzserészet fontosabb állomáshegyeit, amelyek a napjainkban meglévő szervezetek struktúrájának, törvényi felhatalmazásának kialakításában jelentős szerepet játszottak. Céлом nem az volt, hogy összegyűjtsem a megalakult szervezetek feladatait, inkább hogy kiemeljem azt vagy azokat, amelyek létjogosultságukat megalapozták a magyar rendvédelemben.

Megállapítottam, hogy a rendvédelmi tűzserészet fejlődése, időközbeni átalakítása időszerű volt, és alkalmazkodott a hazánkban megjelenő, új típusú – robbanóanyagok használatával elkövetett – bűncselekmények megjelenéséhez. Ebből levonható az a következtetés is, hogy a folyamatos újítások, illetve az adott időszakokban megjelenő vagy fenyegető tevékenységekre idejekorán fel kell készülnie a rendvédelemnek.

²⁷ Veres Beatrix c. rendőr őrnagy, a Teroelhárítási Központ kutyakiképzőjével 2021. február 23-án készített interjú alapján.

²⁸ Szatai Zsolt József: A robbanóanyag-kereső kutyák alkalmazása napjainkban. *Műszaki Katonai Közlöny*, 29. (2019), 1. 65–81.

Hazánkban és a környező országokban végrehajtott bűncselekmények új kihívások elé állítják a TEK Tűzserész Főosztályának és a Műveleti Igazgatóságok műszaki robbantási specialistáit. A gyors és hatékony feladatellátás érdekében taktikai újítások bevezetése vált indokolttá. A Tűzserész Főosztály nyílászáró-robbantással kapcsolatos kutatásai, tapasztalatai megalapozták a lehetőségét annak, hogy megkezdhessék a műszaki robbantási specialisták ilyen jellegű feladatok végrehajtására való kiképzését. A tűzserészinstruktorok által oktatott speciális robbantási tevékenységgel alkalmassá válnak egyes – engedélyhez kötött speciális esetekben – műveleti tevékenységek helyszíni támogatására.

Az így szerzett műveleti képességeknek meghatározó szerepe van a nyílászárón keresztüli behatolásoknál. Minden egyes másodpercnek súlya van, ami az eredményes végrehajtást nagyban befolyásolja. Habár a műszaki felszámoló egységek rendelkezésre álló eszközparkja felveszi a versenyt más európai terrorelhárító egységek rendszerben lévő eszközeivel, mégis indokoltnak látszik az ilyen irányú képesség fejlesztése. A nyílászárók nyitására rendszeresített eszközök alkalmazása – a felhasználási terület, illetve az eszköz jellegétől függően –, „időigényes”, biztonsági szempontból nem alkalmazható vagy nem elégséges, valamint számolnunk kell az esetleges műszaki felderítés sikertelenségéből adódó kockázati tényezőkkel,²⁹ amelyek a behatolás gyors, szakszerű végrehajtásában és a feladat sikeres teljesítésében gátolja a műszaki specialistát.

A környező országok bevetési egységeinek legtöbbje a sikeres nyílászárónyitások végrehajtása érdekében alkalmaz erre a célra rendszeresített robbanóanyaggal szerelt nyitóeszközöket. Műszaki robbantási specialistaként úgy gondolom, hogy a szakmai felkészítés időszerű a robbantással való behatolásokra, amit a külföldi társszervek tapasztalatai is alátámasztanak. Az állomány folyamatos ilyen irányú felkészítése rendkívüli figyelmet és összpontosítást igénylő feladat, amelynek pontos elsajátításával a jövőben életeket menthetünk meg.

Felhasznált irodalom

- Csapody Tamás: A második világháborús aknamezők és azok mentesítése (1943–1986). *Hadtudomány*, 10. (2000), 3. 123–128. Online: www.mhht.eu/hadtudomany/2000/3_15.html
- A debreceni pokolgépes merénylet – 1914. február 23. *Napi Történelmi Forrás*, 2017. március 28. Online: <https://ntf.hu/index.php/2017/03/28/a-debreceni-pokolgepes-merenylet-1914-februar-23/>
- Fegyveres testvérpár ejtett tűzokat egy lánykollégiumban. *Origo*, 2021. november 20. Online: <https://bit.ly/3dPfrLd>
- Is Bomb Suit Bullet Proof? *YouTube*, (é. n.). Online: www.youtube.com/watch?v=s3pTj1dlvMg
- Kenyeres Dénes: Aknakutató- és tűzserész alakulatok rövid története, aknakutató- és tűzserész jelvények. *Műszaki Katonai Közlöny*, 11. (2001), 1–2. 96–107. Online: <https://bit.ly/3TcPg1d>
- Olimpia egy tűzdráma árnyékában. *HVG*, 2008. július 23. Online: https://hvg.hu/sport/2008_07_25_olimpia_munchen_1972
- Szalkai László: *A terrorizmus eszköztára – terrorista robbanószerkezetek alkalmazása a világban*. Diplomamunka. Budapest, Nemzeti Közszerzői Egyetem, 2021.

²⁹ A terület szenzitív mivoltából adódóan nem kielégítő a műszaki felderítés. A nyitáshoz leginkább alkalmazható eszköz kiválasztása nem határozható meg pontosan.

- Szalai Zsolt József: A robbanóanyag-kereső kutyák alkalmazása napjainkban. *Műszaki Katonai Közlöny*, 29. (2019), 1. 65–81. Online: <https://doi.org/10.32562/mkk.2019.1.6>
- Szilágyi Attila: Piszkos bombák ellen képeznek. *Zsaru Magazin*, 2020. január 2. Online: www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin/piszkos-bombak-ellen-kepeznek
- Tarján G. Gábor: Karhatalom a huszadik században Magyarországon. *Belügyi Szemle*, 63. (2015), 6. 29–47. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.6.2>
- tEODor Explosive Ordnance (EOD) Robot. *Army Technology*, 2014. október 7. Online: www.army-technology.com/projects/teodor-explosive-ordnance-eod-robot/

Jogi források

- 27/1999. (VIII. 13.) BM rendelet a Készenléti Rendőrség működéséről, feladatairól és hatásköréről
- 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet a terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól
- 3/1995. (III. 1.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról
- 3/1998. (BK 2.) BM utasítása Köztársasági Őrezred feladatáról, hatásköréről és illetékességéről szóló 69/1997. (XII. 29.) BM rendelet végrehajtására
- A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének 16. számú parancsa a Készenléti Rendőri Ezred megalakításáról. Online: https://abparancsok.hu/sites/default/files/parancsok/10_21_16_1973.pdf

Interjúk

- Turai Lajos ny. rendőr főtörzsszászlós alapító taggal 2021. december 1-jén
- Veres Beatrix c. rendőr őrnagy a Terozrelhárítási Központ kutyakiképzőjével 2021. február 23-án